Vlaams Parlement

stuk **1527** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 14 maart 2012 (2011-2012)

Gedachtewisseling

over de evaluatieverslagen 2010 van de lopende milieubeleidsovereenkomsten

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heer Hermes Sanctorum

verzendcode: LEE

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Martens.

Vaste leden:

de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, de dames Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;

mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;

de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;

mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;

mevrouw Tine Eerlingen, de heer Wilfried Vandaele;

de heer Ivan Sabbe;

de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:

de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heren Johan Sauwens, Jan Verfaillie;

mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;

de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;

de heer Philippe De Coene, mevrouw Els Robeyns;

de heer Mark Demesmaeker, mevrouw Liesbeth Homans;

de heer Boudewijn Bouckaert;

de heer Dirk Peeters.

INHOUD

1. Inleidende uiteenzetting..... 4
2. Bespreking 8
2.1. Vragen en opmerkingen van de leden..... 8
2.2. Antwoorden 10
Gebruikte afkortingen 15

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak op 10 januari 2012 de evaluatierapporten 2010 van de milieubeleidsovereenkomsten betreffende reclamedrukwerk, persdrukwerk, oude en vervallen geneesmiddelen, gebruikte frituurvetten en -oliën, afgewerkte olie, afgedankte autobatterijen en -accu's, afgedankte draagbare en industriële batterijen, afvalbanden, afgedankte voertuigen en afgedankte elektrische en elektronische apparatuur.

Deze rapporten werden aan het Vlaams Parlement bezorgd in uitvoering van artikel 12 van het decreet van 15 juni 1994 betreffende de milieubeleidsovereenkomsten.

1. Inleidende uiteenzetting

De heer *Roeland Bracke*, beleidsmedewerker van de dienst Ketenbeheer en Bedrijven van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, geeft toelichting bij de evaluatieverslagen.

Nieuw in 2010

In 2010 werd de status van enkele milieubeleidsovereenkomsten gewijzigd. Op 21 december 2010 werden nieuwe MBO's voor afvalbanden, afgedankte autobatterijen en -accu's, afgedankte batterijen en afgedankte zaklampen gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Voor die laatste stroom is het de eerste keer dat een MBO wordt gesloten, hoewel de afgedankte zaklampen al enkele jaren werden ingezameld. Afgedankte zaklampen behoren tot de groep van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur. Er werd echter een afzonderlijke overeenkomst gesloten omdat de producenten van zaklampen vaak samenvallen met de producenten van batterijen. Zij gaven er de voorkeur aan om de inzameling via het beheersorganisme Bebat te organiseren.

De heer Bracke vermeldt nog dat in de nieuwe MBO voor afgedankte batterijen ook een regeling voor de vergoeding van de containerparken werd getroffen.

In 2010 is er een ontwerp van MBO voor de afgedankte voertuigen gesloten die intussen ook definitief is geworden.

In 2010 werd ook een evaluatie uitgevoerd van de aanvaardingsplicht voor gebruikte frituurvetten en -oliën. De MBO daarvoor liep af in 2011. Intussen is beslist om in 2012 af te stappen van de aanvaardingsplicht en over te gaan naar een collectief plan in samenwerking met de gemeenten.

Intergewestelijke samenwerking

De heer Bracke laat nog opmerken dat de intergewestelijke samenwerking in geen enkel evaluatierapport positief wordt beoordeeld. Het Brusselse Gewest werkt aan een nieuw wettelijk kader voor de aanvaardingsplicht en producentenverantwoordelijkheid. Momenteel loopt er in het Brusselse Gewest geen enkele MBO meer. Er zijn wel nieuwe overeenkomsten in voorbereiding en in onderhandeling.

In Wallonië is met het besluit van de Waalse Regering van 23 september 2010 tot invoering van een terugnameplicht voor bepaalde afvalstoffen een nieuwe regeling in werking getreden die niet echt in lijn ligt met de Vlaamse wetgeving. Het besluit kent veel verantwoordelijkheden toe aan de intercommunales. Die baten de containerparken uit en kunnen beslissen naar welke toepassingen de afvalstromen worden afgeleid. Dit strookt niet met de visie van producentenverantwoordelijkheid zoals die ook door de producenten zelf wordt gedeeld. Verschillende producenten, federaties en beheersorganismen hebben

het besluit aangevochten bij de Raad van State. Er lopen momenteel nog slechts enkele milieubeleidsovereenkomsten in Wallonië.

Deze andere beleidsvisie en het feit dat het Vlaamse Gewest wel een MBO heeft voor bijna elke afvalstroom die onder de aanvaardingsplicht valt, leidt tot een negatieve beoordeling van de intergewestelijke samenwerking in de voorliggende evaluatierapporten. Dit heeft echter nog geen echte negatieve gevolgen voor het halen van de doelstellingen inzake inzameling en verwerking in Vlaanderen.

MBO afvalbanden

In 2010 werd een inzamelpercentage van 93 percent gehaald. In 2009 was dat nog 117 percent. Het ingezamelde gewicht gaat echter wel in stijgende lijn. De procentuele daling is te verklaren door de stijging van het aantal op de markt gebrachte banden, onder meer door de toegenomen verkoop van winterbanden, en de uitbreiding van de aanvaardingsplicht naar de banden van de eerste montage (banden gemonteerd op het voertuig bij de verkoop).

Inzake verwerking stijgt het aandeel van de recyclage naar 69,95 percent en daalt het aandeel van de energetische valorisatie. De doelstelling voor loopvlakvernieuwing (25 percent) wordt niet gehaald. In 2010 zou het volgens de beschikbare cijfers om 14,31 percent gaan. Voor loopvlakvernieuwing is het gekende probleem dat de banden die daarvoor in aanmerking komen, een positieve waarde hebben, waardoor ze vaak niet in het gratis inzamelsysteem van Recytyre terecht komen en dus ook niet in de cijfers die door het organisme worden gerapporteerd. Het werkelijke cijfer van loopvlakvernieuwing ligt dus wellicht hoger dan 14,31 percent in 2010.

Er is een sterke verbetering van de financiële situatie van het beheersorganisme Recytyre, maar de financiële structuur moet nog verder worden versterkt.

MBO afgedankte voertuigen

In 2011 is een nieuwe MBO van kracht geworden.

De inzamelingspercentages voor 2010 gaan nog steeds in stijgende lijn. Er is zelfs een stijging van 16 percent in vergelijking met het recordjaar 2009. De OVAM vermoedt dat de verklaring moet worden gezocht in de nog steeds stijgende cijfers van de verkoop van voertuigen en in het feit dat vele merken een premie geven voor de oude voertuigen bij de aankoop van een nieuwe wagen.

Ondanks de stijging van de inzameling is er toch nog groeipotentieel. Heel wat afgedankte voertuigen komen nog niet terecht bij de erkende centra. De OVAM meent dat er daartoe nog onvoldoende stimuli zijn. Op federaal niveau wordt nog steeds aan het Mobility Information System (Mobivis) gewerkt. De bedoeling is om voertuigen enkel uit te schrijven wanneer de laatste eigenaar een certificaat van vernietiging kan voorleggen.

De Europese doelstellingen inzake verwerking worden vlot gehaald. Er is een hergebruik van onderdelen en recyclage voor 89 percent en, met de energetische valorisatie inbegrepen, een nuttige toepassing van bijna 92 percent. Deze cijfers moeten nog verbeteren om de voor 2015 vooropgestelde doelstellingen te halen.

Wat betreft de financiën moet een sterke stijging van de kosten worden vermeld. Die zijn na een decennium rond enkele honderdduizenden euro's te schommelen, gestegen naar 1,4 miljoen euro in 2010. De verklaring hiervoor is dat in deze MBO ook de aanvaardingsplicht voor de afvalbanden van de eerste montage is opgenomen. De voertuigproducenten

zijn verantwoordelijk gesteld voor de banden die nog op de afgedankte voertuigen zijn gemonteerd. De autowrakken op zich hebben een positieve waarde, maar dat geldt niet voor de erop gemonteerde banden.

MBO afgedankte batterijen

De heer Bracke wijst op de moeilijke intergewestelijke afstemming voor wat deze MBO betreft. Het nieuwe besluit van de Waalse Regering laat niet toe dat beheersorganismen of producenten operationele activiteiten uitvoeren op het vlak van inzameling, verwerking en sortering van afvalstoffen. Bebat heeft een dochteronderneming Sortbat opgericht die een automatische sorteerlijn voor batterijen uitbaat. De batterijen worden er gesorteerd met het oog op verdere verwerking. Dat is een operationele activiteit die nu volgens het Waalse besluit inzake de terugnameplicht is verboden.

Het inzamelpercentage schommelt rond 60 percent. Ook voor deze stroom is er een procentuele daling maar een stijging in gewicht van de ingezamelde hoeveelheid. De verkoop van batterijen is sterker gestegen dan de ingezamelde hoeveelheid. Vooral de verkoop van herlaadbare batterijen, met een langere levensduur, neemt toe. Het duurt langer voor deze batterijen bij de afgedankte batterijen terechtkomen.

Een blijvend aandachtspunt met betrekking tot de financiële situatie is het balanstotaal van Bebat en de winst die jaarlijks wordt geboekt door het beheersorganisme. In vergelijking met de werkelijke kost voor inzameling en verwerking is de milieubijdrage te hoog. De bijdrage werd echter vastgelegd in een koninklijk besluit in het kader van de federale milieutakswetgeving.

Er is een overeenkomst tussen Bebat en de gemeenten voor de vergoeding van de kosten van containerparken. Sinds 2011 worden de gemeenten vergoed. De vergoeding is gebaseerd op het ministerieel besluit van 18 juli 2005.

MBO afgedankte autobatterijen

De nieuwe MBO is einde 2010 van kracht geworden. De overeenkomst betreft de loodstartbatterijen en bijvoorbeeld niet de batterijen in elektronische wagens, die door Bebat worden ingezameld.

De loodstartbatterijen hebben een hoge economische waarde. Een MBO sluiten voor de inzameling is niet strikt noodzakelijk maar vloeit wel voort uit de Europese richtlijn.

Zoals uit het rapport blijkt, worden de inzamel- en verwerkingsdoelstellingen gehaald. De financiële impact is gering omdat het beheersorganisme enkel aan monitoring en rapportering hoeft te doen.

MBO afgedankte elektrische en elektronische apparaten

De heer Bracke vermeldt dat de herziening van de Europese richtlijn voor afgedankte elektrische en elektronische apparaten bijna is afgerond. Dit heeft tot gevolg dat het Vlaamse Gewest tegen 2014 zijn wetgeving zal moeten aanpassen met het oog op het sluiten van een nieuwe MBO. De huidige MBO loopt tot 18 juni 2014.

De inzameldoelstelling van 8,5 kg per inwoner vanaf 2007 wordt met bijna 11 kg per inwoner in 2010 ruim overschreden. Vlaanderen staat daarmee aan de Europese top. De inzameling van AEEA gaat nog steeds in stijgende lijn maar de stijging vertraagt wel. De voornaamste oorzaak is wellicht dat de metaalprijzen opnieuw een bepaald niveau hebben bereikt. Daardoor wordt inzameling voor andere actoren (die niet samenwerken met het beheersorganisme) opnieuw interessanter.

In procenten uitgedrukt wordt 46 percent van de huishoudelijke AEEA die op de markt is gebracht, ingezameld. De score voor inzameling van professionele AEEA is met 11 percent relatief laag. In vergelijking met 2009 is er wel een sterke stijging (van 7 naar 11 percent) maar er moet nog een extra inspanning gebeuren.

Er zijn te grote financiële reserves opgebouwd in het verleden. De geleidelijke afbouw werd in 2010 wel voortgezet.

MBO afgewerkte olie

De evaluatie van de huidige overeenkomst, die loopt tot eind juni 2012, is opgestart.

Het inzamelpercentage bedraagt 87 percent. Nagenoeg alle afgewerkte olie die vrijkomt, wordt dus ingezameld. Ook de verwerkingsdoelstellingen worden ruimschoots gehaald. Er is een graad van nuttige toepassing van 94 percent. Het gaat daarbij om 2 percent energetische valorisatie en 92 percent recyclage via regeneratie, herraffinage en hergebruik.

MBO persdrukwerk

De heer Bracke stipt aan dat er nog steeds geen akkoord is over het samenwerkingsprotocol voor de antireclamesticker. Een dergelijk akkoord tussen OVAM en de bedelers van de gratis regionale pers was nochtans vooropgesteld in de huidige MBO, die begin 2008 van kracht werd. Omdat de huidige overeenkomst loopt tot einde 2012 wordt geen akkoord meer verwacht. OVAM neemt geen bijzondere initiatieven omdat ze ook relatief weinig klachten over de naleving van de antireclamesticker krijgt.

De inzameling met het oog op recyclage verloopt zeer vlot, maar staat volledig los van de MBO. Ze wordt georganiseerd door de gemeenten en intercommunales in samenwerking met Fost Plus in het kader van het interregionaal akkoord over verpakkingsafval.

In het kader van de overeenkomst stelt de sector wel gratis advertentieruimte ter beschikking van het Vlaamse Gewest ter waarde van ongeveer 1,2 miljoen euro. De advertentieruimte wordt door de Vlaamse overheid gebruikt om de bevolking te sensibiliseren over het afval- en materialenbeleid.

MBO reclamedrukwerk

Deze MBO vertoont veel gelijkenissen met de overeenkomst voor persdrukwerk. De inzameling en verwerking staan volledig los van de MBO maar verlopen vlot.

Gezien de positieve waarde van oud papier gebeurt er al jaren geen uitbetaling aan de gemeenten. De ontvangsten van de gemeenten uit de inzameling van oud papier zijn voldoende hoog om de kosten van de inzameling te dekken. De financiële verrichtingen zijn dus hoofdzakelijk beperkt tot de werkingskosten van het Interventiefonds.

MBO oude en vervallen geneesmiddelen

Dit is een van de langstlopende overeenkomsten. De inzameling via apotheken is redelijk ingeburgerd. Vermeldenswaard is dat nog ongeveer 10 percent wordt ingezameld via de containerparken, wat eigenlijk verboden is door de wetgeving inzake geneesmiddelen. Er wordt blijvend ingezet op sensibilisering om de consument te wijzen op het correcte inzamelkanaal.

MBO gebruikte frituurvetten en -oliën

Deze overeenkomst liep tot midden augustus 2011. Het werkingsjaar 2010 was dus het laatste volledige jaar waarin de overeenkomst van kracht was.

De inzameling ging in 2010 verder in stijgende lijn. Er werd 19.241 ton ingezameld. De resultaten liggen in lijn met de doelstellingen die in 2012 moeten worden gehaald. Voor de huishoudelijke fractie, met een inzamelpercentage van 51 percent, is wel nog een bijkomende inspanning noodzakelijk. Van de professionele gebruikte frituurvetten en -oliën werd ongeveer 100 percent ingezameld.

De verwerkingsdoelstellingen worden gehaald. De hoge brandstofprijzen maken de productie van biodiesel uit de gerecycleerde vetten nog interessanter. Het aandeel van biodiesel in de verwerking bedraagt nu 90 percent en gaat nog in stijgende lijn, ten nadele van energetische valorisatie en technische toepassingen.

Een aandachtspunt is de samenwerking met de gemeenten. De bestaande overeenkomst tussen Valorfrit en de gemeenten wordt door beide partijen in vraag gesteld. De stijgende waarde van de gebruikte frituurvetten en -oliën zorgt voor discussie over de opbrengst tussen de gemeenten, die de GFVO inzamelen op de containerparken, en de producenten, georganiseerd in Valorfrit, die de kosten dragen voor sensibilisering van de consumenten. Deze discussie is de voornaamste reden waarom in 2011 werd afgestapt van de piste van een nieuwe MBO voor de uitvoering van de aanvaardingsplicht. Een collectief plan voor de sector zou een betere basis kunnen vormen voor de samenwerking tussen de gemeenten en de producenten.

2. Bespreking

2.1. Vragen en opmerkingen van de leden

Algemeen

De heer *Hermes Sanctorum* wijst op de goedkeuring van het Materialendecreet, dat een nieuwe ontwikkeling in het beheer van afvalstoffen en materialen inluidt. Daarin wordt onder meer gestipuleerd dat er een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid komt. De aanvaardingsplicht is dan een van de instrumenten. Om die aanvaardingplicht uit te voeren zijn er diverse MBO's afgesloten en werden er ook nieuwe onderhandeld. Wat zijn de mogelijkheden om nog verder te gaan met deze overeenkomsten? Kunnen de doelstellingen nog worden aangescherpt in de MBO's? Komen nog andere afvalstromen in aanmerking voor een overeenkomst?

De heer *Bart Martens* sluit zich aan bij deze vraag. Hij denkt daarbij aan stromen zoals piepschuim (EPS) dat vaak in grote verpakkingen zit en dat perfect kan worden gerecycleerd. In de gewone restafvalzak of afvalcontainer neemt piepschuim vaak veel plaats in. Dat zou een reden kunnen zijn om in elk containerpark een container te plaatsen voor EPS.

In welke mate worden er, onder invloed van het Materialendecreet, in de onderhandelingen over de nieuwe MBO's maatregelen over productkenmerken meegenomen? Productbeleid is nog steeds een federale materie, maar het nieuwe decreet bevat toch engagementen inzake het design van producten met het oog op latere recyclage. Er zou ook een minimaal gebruik van gerecycleerde materialen in nieuwe producten kunnen worden nagestreefd. Het Vlaamse Gewest kan dit niet via productnormering opleggen, maar in vrijwillige overeenkomsten kunnen dergelijke bepalingen misschien wel worden opgenomen.

Afvalbanden

De heer *Karlos Callens* wijst op het gekende probleem van de afvalbanden in de landbouwsector. Er is nu een nieuwe MBO van kracht. Maar ook in dat kader is er nog niet onmiddellijk een oplossing voor deze problematiek gevonden. Vele landbouwers zitten verveeld met hun stock aan oude banden, die als afdekmateriaal werden gebruikt. Om te

vermijden dat aan illegale verwijdering wordt gedacht, moet dit probleem worden aangepakt. Heeft de OVAM zicht op een toekomstige oplossing voor dit knelpunt?

Mevrouw *Tinne Rombouts* wijst erop dat het probleem al sinds 2004 in het Vlaams Parlement wordt aangekaart. In juli 2008 keurde het Vlaams Parlement zelfs unaniem een resolutie goed over de ophaling van afvalbanden op landbouwbedrijven (*Parl. St.* Vl. Parl. 2007-08, nr. 1683/3), waarin werd gevraagd een oplossing uit te werken. Intussen is er nog een enquête gebeurd naar de omvang van de stock afvalbanden op landbouwbedrijven. Mevrouw Rombouts begrijpt dat de aanpak eventueel over meerdere jaren moet worden gespreid, maar het belangrijkste is dat er nu een oplossing komt. Een deel van de banden kan nog nuttig worden gebruikt op de landbouwbedrijven, maar een ander deel moet een eindbestemming krijgen. Het lid krijgt diverse vragen van landbouwers die een uitweg zoeken.

Welke doelstelling is er in de nieuwe MBO opgenomen voor afvalbanden op landbouwbedrijven? Aan welke oplossing wordt er gewerkt? Bij de bespreking van het vorige evaluatierapport was er al overleg lopende.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* meent dat uit de jaarlijkse evaluatie blijkt dat een aantal MBO's goed lopen. Voor andere overeenkomsten komen jaarlijks dezelfde problemen terug. Dat laatste geldt voor de MBO afvalbanden. Naast het probleem van de banden bij landbouwbedrijven, moet ook jaarlijks worden vastgesteld dat de doelstelling inzake loopvlakvernieuwing niet wordt gehaald. De OVAM wijst op administratieve problemen waardoor het juiste cijfer voor loopvlakvernieuwing niet gekend is. Op welke manier denkt de OVAM die problemen op te lossen?

Oude en vervallen geneesmiddelen

Mevrouw *Tinne Rombouts* verwijst naar de vaststelling dat nog 10 percent van de oude en vervallen geneesmiddelen via de containerparken wordt ingezameld, ondanks de strijdigheid met de geneesmiddelenwetgeving. Het lid informeert naar de reden waarom een inzameling via de containerparken wordt verboden. Er gebeuren wel sensibiliseringsacties voor inzameling via de apotheken, maar die lopen maar een bepaalde tijd en een huishouden ontdoet zich slechts sporadisch van oude en vervallen geneesmiddelen. Voor de burger zijn de containerparken dan nog vaak de plaats waar men zich van afgedankte producten kan ontdoen.

Mevrouw *Tine Eerlingen* laat opmerken dat oude en vervallen geneesmiddelen samen met het restafval worden verwerkt. Op zich kan de inzameling van geneesmiddelen via de containerparken dan toch geen groot probleem stellen. Er moeten wel randvoorwaarden inzake de veiligheid worden gesteld.

Volgens mevrouw *Marleen Van den Eynde* is de inzameling van oude en vervallen geneesmiddelen altijd vlot verlopen via de apotheken. De MBO kreeg altijd een gunstig rapport. Het lid ziet ook geen graten in een inzameling van deze afvalstroom op de containerparken. De containerparken zijn inderdaad de plaats bij uitstek waar afvalstoffen worden samengebracht. Waarom moet inzameling via dit kanaal dan worden verboden?

De heer *Bart Martens* sluit zich aan bij deze vragen. Kunnen de oude en vervallen geneesmiddelen, milieutechnisch gezien, niet bij het restafval worden gevoegd en ingezameld? Er is bijvoorbeeld weinig verschil tussen een blisterverpakking met pastilles en een blister met medicijnen.

Afgedankte elektrische en elektronische apparaten

Mevrouw *Tine Eerlingen* herinnert eraan dat vorig jaar werd aangekondigd dat Recupel een studie zou uitvoeren over de gewoonten bij het zich ontdoen van professionele apparatuur. Wat zijn de resultaten van de studie? Hoe komt het dat het inzamelpercentage nog altijd maar 11 percent bedraagt?

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt zich vragen bij de grote financiële reserves die worden opgebouwd door Recupel. Blijkbaar ligt de Recupelbijdrage voor nieuwe toestellen te hoog. Zullen de bijdragen worden verlaagd?

De heer *Hermes Sanctorum* laat opmerken dat er nog altijd op grote schaal illegaal afval wordt geëxporteerd. Er is bij de betrokken actoren een grote bereidwilligheid en er worden ook initiatieven voor een betere controle genomen, maar blijkbaar hebben die in de praktijk weinig effect. Afgedankte elektrische en elektronische apparaten worden volgens het lid nog altijd verscheept naar Afrika en Azië waar ze in abominabele omstandigheden worden ontmanteld. Ook Agoria, de federatie van de technologische industrie, stelt zich actief op om dit probleem aan te pakken. Dat heeft uiteraard ook te maken met de stijgende grondstoffenprijzen. Agoria stelt concreet voor om in de haven een label 'tweedehands' te gebruiken voor containers die tweedehands goederen bevatten. Dat zou de controle vereenvoudigen, omdat niet alle containers op illegaal afval moeten worden onderzocht.

De heer *Bart Martens* stelt dat in de milieubeleidsovereenkomst voor AEEA ook subdoelstellingen kunnen worden ingevoerd, bijvoorbeeld voor de inzameling van producten zoals mobiele telefoons. Gsm-toestellen bevatten zogenaamde zeldzame aardmetalen en net die afgedankte toestellen worden door de consument vaak nog lange tijd thuis bewaard. Een afzonderlijke doelstelling zou de inzameling van die apparaten kunnen doen toenemen. De winkels zouden daarvoor aparte recipiënten kunnen aanbieden. Eventueel zou zelfs met een soort statiegeldsysteem kunnen worden gewerkt.

Ook afgedankte lampen bevatten vaak zeldzame aardmetalen. Indaver heeft een installatie om die te recupereren en een aparte doelstelling zou het inzamelpercentage kunnen verbeteren.

2.2. Antwoorden

Algemeen

De heer *Roeland Bracke* beantwoordt eerst de algemene vraag over de toepassing van een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Het Materialendecreet werd maar recent goedgekeurd. Het onderdeel over de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid moet nog worden uitgewerkt. OVAM heeft daartoe een traject uitgeschreven met het doel tegen 2015 nieuwe wetgeving te ontwikkelen. De volgende jaren zal aan visievorming en overleg met de stakeholders worden gedaan en zullen de wetteksten worden voorbereid.

Een belangrijke belemmering om in Vlaanderen aan productbeleid te doen, is niet alleen dat productnormering een federale bevoegdheid is. Er zijn in Vlaanderen ook weinig producenten. De grote producenten werken dan nog hoofdzakelijk voor de markt buiten Vlaanderen. De Vlaamse autoassemblagebedrijven bijvoorbeeld nemen niet zelf de beslissing over het ontwerp van en het materialengebruik in auto's. Ook de grote chemieconcerns bijvoorbeeld ontsnappen aan de onmiddellijke invloed van de Vlaamse materialenregelgeving.

OVAM ziet wel mogelijkheden in de sturing van productgamma's. In het kader van MBO's zouden sectoren kunnen worden verplicht om informatie te geven over de milieu-impact

van de producten binnen het aangeboden gamma. Zo heeft Recupel bijvoorbeeld een campagne gevoerd om energiezuinige koelkasten te promoten. Via de producenten kunnen de consumenten worden gestimuleerd om een milieuverantwoorde keuze te maken uit het aanbod. Bijkomende inspanningen zijn op dit vlak nog mogelijk.

Er zijn nog geen concrete plannen om de aanvaardingsplicht uit te breiden naar andere stromen. Er werden wel criteria opgesteld waaraan deze stromen moeten voldoen. Een criterium is dat er een belangrijke milieu-impact is in de afvalfase. Stromen met een positieve waarde, zoals de loodstartbatterijen en gebruikte frituurvetten en -oliën, zijn minder prioritair bij het sluiten van nieuwe MBO's.

Afvalbanden

De heer Bracke antwoordt op de vraag over de doelstelling voor loopvlakvernieuwing. Dit is inderdaad een van de knelpunten die jaarlijks terugkeren in de evaluatieverslagen. Een MBO heeft doorgaans een duurtijd van vijf jaar. Het Vlaamse Gewest gaat het engagement aan om de wetgeving in die periode niet te verstrengen. OVAM zoekt naar oplossingen voor de knelpunten maar botst vaak op de beperking dat de regels in principe niet kunnen worden gewijzigd.

Specifiek voor loopvlakvernieuwing geldt bovendien de vraag welke inspanningen en kosten de overheid wil doen om meer gegevens hierover te verkrijgen. Volgens de informatie van OVAM gaat het vooral over grote afvalbanden (van vrachtwagens en bussen). Het is een normaal gebruik dat deze banden niet bij de eerste slijtage worden vervangen maar dat het loopvlak wordt vernieuwd. Een transportbedrijf heeft doorgaans een contract met een loopvlakvernieuwer en laat jaarlijks een deel van de gebruikte banden vernieuwen. Is dit een afvalproblematiek? De vraag is of OVAM mensen en middelen moet investeren om hierover meer gegevens te verzamelen. Moet de prioriteit van OVAM niet eerder gaan naar banden die echt in de afvalfase zitten?

In de nieuwe MBO is afgesproken dat het beheersorganisme meer inspanningen zal doen om de monitoring te verbeteren. De bedoeling is om een beter zicht te krijgen op de loopvlakvernieuwing in de professionele transportsector.

Bijkomend zullen ook inspanningen worden gedaan om de loopvlakvernieuwing van banden van personenwagens aan te moedigen. Recytyre zal een studie uitvoeren naar de mogelijkheden en de manier waarop de consument het best wordt gesensibiliseerd. Daarbij wordt gedacht aan een eventuele financiële tegemoetkoming.

Exacte en volledige gegevens zullen de inspanningen van het beheersorganisme niet opleveren, maar de vraag is of de overheid daarin moet investeren. In de nieuwe MBO en het nieuwe VLAREMA zijn de doelstellingen bovendien geherformuleerd. Er is geen aparte doelstelling meer voor loopvlakvernieuwing. Het aandeel van de afvalbanden dat naar energetische valorisatie gaat, is wel verlaagd, waardoor meer banden naar hergebruik, recyclage en loopvlakvernieuwing zullen gaan.

De heer *Hugo Geerts*, kabinetsmedewerker van mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, antwoordt op de vragen over de afvalbanden in de landbouwsector. In de nieuwe MBO is een bepaling opgenomen die stelt dat het Vlaamse Gewest samen met Recytyre een oplossing zal trachten uit te werken. Het Vlaamse Gewest heeft een overleg georganiseerd met de landbouwsector, Recytyre en het Waalse Gewest. Het Waalse Gewest heeft afgehaakt omdat het niet wenst bij te dragen aan de inzameling van de banden uit de landbouwsector. Er is nu een principiële overeenkomst met de landbouwsector en met Recytyre. Hoe de bijdrage vanuit het Vlaamse Gewest wettelijk kan worden geregeld, wordt nu nog onderzocht.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* laat opmerken dat er daarmee nog geen oplossing is voor de afvalbanden bij Waalse landbouwbedrijven. Het gebeurt wel vaker dat Vlaanderen initiatieven neemt om het leefmilieu te verbeteren en dat Wallonië achterblijft.

Mevrouw *Tinne Rombouts* meent dat het Vlaamse Gewest zijn verantwoordelijkheid moet nemen, ook als de andere gewesten geen maatregelen willen overwegen. Het lid laat opmerken dat in Wallonië vaak andere technieken worden gebruikt in de landbouwbedrijfsvoering. In Vlaanderen werden afvalbanden massaal gebruikt als afdekmiddel voor voederkuilen en dergelijke. Mogelijk geldt dit niet voor Wallonië. De Vlaamse landbouwsector is alleszins wel vragende partij voor een oplossing.

Oude en vervallen geneesmiddelen

De heer *Roeland Bracke* wijst op de federale wetgeving inzake geneesmiddelen. Het Vlaamse Gewest zelf verbiedt niet uitdrukkelijk dat geneesmiddelen op een containerpark worden ingezameld. Zoals al vermeld, wordt 10 percent nog ingezameld op een containerpark en van daaruit afgevoerd voor verbranding. OVAM krijgt geen signalen dat de aanvaarding van geneesmiddelen een probleem zou zijn voor de containerparken. Een element dat daarbij speelt, is dat apotheken ook steeds meer vitaminepreparaten, schoonheidsproducten en dergelijke verkopen. Het onderscheid met medicijnen is ook voor de parkwachters niet altijd duidelijk.

De heer *Hugo Geerts* verduidelijkt dat de federale wetgeving bepaalt dat wie geneesmiddelen in grote hoeveelheden opslaat daarvoor een erkenning moet vragen. Het kan niet de bedoeling zijn dat de containerparken een dergelijke erkenning zouden moeten aanvragen.

De heer *Roeland Bracke* stelt voorts dat de huidige MBO in maart 2014 afloopt. Bij de evaluatie zal onder meer worden nagegaan of een inzameling samen met het restafval tot de mogelijkheden behoort.

De spreker kan wel nog melden dat in Duitsland, waar de inzameling via de apotheken werd stopgezet, een hogere verontreiniging van het afvalwater wordt vastgesteld. Meer geneesmiddelen zouden via het toilet of de gootsteen worden verwijderd. Dit is slechts één element in de afweging van voor- en nadelen.

Afgedankte elektrische en elektronische apparaten

De heer Bracke antwoordt op de vragen over het lage inzamelingspercentage van professionele apparaten. Een belangrijke factor hierin is de positieve waarde van afgedankte professionele toestellen. Vaak worden ze nog verkocht voor tweedehands gebruik, in Oost-Europa of in andere continenten. Printers, scantoestellen, medische apparaten, veiligheidstoestellen en dergelijke worden in andere regio's nog hergebruikt nadat ze in Vlaanderen werden afgedankt. OVAM heeft geen gegevens over de verkoop van tweedehandsgoederen.

De studie die in opdracht van Recupel werd uitgevoerd, heeft geleid tot een aanpassing van het charter voor de inzameling van professionele apparaten. COBEREC en FEBEM, de federaties die de inzamelaars en verwerkers overkoepelen, steunen het charter. Het percentage blijft laag maar is in 2010 toch met de helft toegenomen.

De aanpassing van het charter is er vooral op gericht om zoveel mogelijk actoren die actief zijn in de inzameling en verwerking van AEEA, ertoe te bewegen zich aan te sluiten bij Recupel. Vandaag zijn er een 400-tal actoren erkend bij OVAM als overbrenger van AEEA, terwijl er slechts een 30-tal bij Recupel zijn aangesloten. Dit betekent niet dat de andere 370 actoren de spelregels niet zouden volgen. De door hen ingezamelde toestellen komen echter niet in de cijfers van Recupel terecht. De aanpassing streeft een vereenvou-

diging van de methodiek na waardoor andere actoren worden aangemoedigd om onder het label van Recupel te werken. In 2012 worden nog inspanningen gedaan om het charter zo breed mogelijk te laten toepassen.

De heer Bracke laat nog opmerken dat vele actoren voor alle afvalstromen een registratie vragen, wat niet betekent dat ze ook allemaal effectief AEEA inzamelen.

Wat betreft de financiële reserves kan de heer Bracke bevestigen dat de gevraagde bijdragen in het verleden te hoog waren in vergelijking met de reële kosten voor inzameling en verwerking. De inkomsten van Recupel uit de milieubijdragen zijn de voorbije jaren met een factor vier gedaald. De overschotten uit het verleden worden geleidelijk afgebouwd.

Bij de geplande aanpassing van de wetgeving, naar aanleiding van de nieuwe MBO en de nieuwe richtlijn, zal de idee van de aparte doelstelling voor subfracties worden meegenomen. In de lastenboeken van Recupel werd alvast opgelegd dat in 2012 in een recipiënt voor kleine apparaten zoals gsm-toestellen moet worden voorzien.

OVAM kent uiteraard de problematiek van de illegale export van afval en draagt bij tot een verbetering van de controle. Douane en politie staan in voor de controle op het terrein. Een knelpunt is dat tweedehandsgoederen wel mogen worden uitgevoerd en afval niet. De scheidingslijn is niet altijd duidelijk te trekken. Bovendien is er veel export en zijn er weinig controles. De idee van Agoria om de containers te labelen, kan worden onderzocht.

OVAM heeft een studie laten uitvoeren over de criteria voor hergebruik van AEEA. Die criteria moeten het mogelijk maken goederen geschikt voor de tweedehandsmarkt te kunnen onderscheiden van afval dat niet meer op de markt mag worden gebracht, ook niet in het buitenland. Die studie wordt momenteel vertaald in een soort code van goede praktijk die in een eerste fase zal worden gepromoot bij de actoren die actief zijn op de markt van tweedehandsproducten. In de nieuwe lastenboeken van Recupel zullen die criteria ook worden opgenomen voor de actoren. Mogelijk wordt de code in een tweede fase opgenomen in de wetgeving wanneer die aan de nieuwe Europese richtlijn voor AEEA moet worden aangepast.

De heer Bracke kan nog melden dat Recupel er zich, samen met de organisatie Close the Gap, toe verbonden heeft om bij de export van tweedehandse computers en IT-materiaal een zelfde hoeveelheid terug in te voeren om hier te laten verwerken.

De heer *Hermes Sanctorum* bevestigt dat er veel actoren bij de aanpak van illegale export betrokken zijn. Het lid wil weten welke nieuwe initiatieven nog worden genomen om de lekkage van deze afvalstroom naar Azië en Afrika tegen te gaan. Een effectieve aanpak is ook van belang voor het duurzaam beheer van materialenstromen, zoals door het nieuwe Materialendecreet wordt beoogd.

De heer *Hugo Geerts* wijst op het initiatief om de code van goede praktijk te veralgemenen. In de Antwerpse haven is er sinds begin 2012 ook een nieuw reglement van toepassing om de controle te verbeteren, vooral van tweedehandswagens die worden verscheept. De heer Geerts laat ook opmerken dat 80 percent van de trafiek die in Antwerpen vertrekt doorvoer is. Het Vlaamse Gewest is niet bevoegd om inzake doorvoer van goederen op te treden. Het moet rekenen op de medewerking van douane, politie en het Havenbedrijf zelf om de controle daarop te verbeteren. Het nieuwe reglement is een eerste stap in de goede richting, maar kan volgens de spreker nog verder worden aangescherpt.

Intergewestelijke samenwerking

De heer *Bart Martens* besluit uit de presentatie en de gedachtewisseling dat voor veel MBO's de intergewestelijke afstemming ontbreekt. Bij de MBO voor AEEA bijvoorbeeld komt zelfs de positie van Recupel in het Waalse Gewest in het gedrang. Het lid vraagt zich af of er geen samenwerkingsakkoord met de andere gewesten moet worden gesloten om de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid gezamenlijk aan te pakken. In een dergelijk akkoord zou een federale productnorm of productheffing als stok achter de deur kunnen worden gebruikt voor het geval er geen vrijwillige overeenkomst met een sector kan worden bereikt. De opbrengst van een productheffing zou kunnen worden gebruikt om op gewestelijk niveau een milieuverantwoorde inzameling en verwerking te organiseren. Was het overigens niet de bedoeling om de opdracht van de Interregionale Verpakkingscommissie uit te breiden naar andere aanvaardingsplichten en producentenverantwoordelijkheden? Is het sluiten van een ruimer samenwerkingsakkoord zinvol?

Mevrouw *Tine Eerlingen* meent dat dit positief kan zijn indien de samenwerking vlot verloopt en er vooruitgang kan worden geboekt. Het effect mag wel niet zijn dat alle initiatieven worden vertraagd omdat er geen akkoord tussen de gewesten wordt bereikt.

De heer *Bart Martens* sluit zich hierbij aan. Indien de samenwerking niet zou lukken, moet het Vlaamse Gewest zelf de nodige maatregelen nemen om tot een milieuverantwoord beheer van afvalstoffen te komen. Indien er wel een akkoord kan worden bereikt, zouden een aantal lopende discussies kunnen worden beslecht en kan snel vooruitgang worden geboekt.

De heer *Hugo Geerts* bevestigt dat in 2010 het Interregionaal Platform Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid, kortweg IPUP, van start is gegaan. In dat kader is al voorgesteld om een samenwerkingsakkoord te maken voor andere aanvaardingsplichten dan verpakkingsafval. Dat voorstel werd niet positief onthaald door het Waalse Gewest. De heer Geerts meent wel dat het voorstel opnieuw ter tafel kan worden gelegd. Zoals uit de presentatie van de heer Bracke bleek, lijkt de regelgeving in het Waalse en Vlaamse Gewest echter steeds verder uit elkaar te groeien. Dat zal een gezamenlijke aanpak niet vereenvoudigen.

Bart MARTENS,
voorzitter

Hermes SANCTORUM,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AEEA	afgedankte elektrische en elektronische apparatuur
COBEREC	Confederatie van de Belgische Recuperatie
EPS	geëxpandeerd polystyreen
FEBEM	Federatie van Bedrijven voor Milieubeheer
GFVO	gebruikte frituurvetten en -oliën
IPUP	Interregionaal Platform Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid
MBO	milieubeleidsovereenkomst
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
VLAREMA	Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen